

"TÜRKİYE YEŞİL
ÜRETİM ÜSSÜ
OLABİLİR"

ERDAL BAHCIVAN / İSO BAŞKANI

BANKALARIN
YEŞİL KREDİ
DESTEKLERİ

FİNANS

Ekonomist

31 Ekim - 13 Kasım 2021 Yıl 31 152273 Sayı 2021/22

10₺
K.K.T.C. fiyatı
12₺ekonomist.com.tr [@ekonomistdergi](https://twitter.com/ekonomistdergi) [EkonomistDergisi](https://www.facebook.com/EkonomistDergisi) [ekonomist_dergisi](https://www.instagram.com/ekonomist_dergisi)

YEŞİL DÖNÜŞÜM SEFERBERLİĞİ

ÖZEL
SAYI10 DEV SEKTÖRÜN
'YEŞİL DÖNÜŞÜM'
YOL HARİTASIHOLDİNGLERİN
AJANDASINDA
NE VAR?İHRACATTA
YENİ DÖNEM
HEDEFLERİKOBİ'LER İÇİN
DÖNÜŞÜM
REHBERİBORSA
61 ŞİRKETTE
3. ÇEYREK KÂR
BEKLENTİLERİ

EDİTÖR
TALİP YILMAZ

Yeşil ekonomi sayısı hazırladık

Geçen sayımızdaki editör yazımın başlığını hatırlatmak istiyorum: 'Kışa hazırlık yapmak'.

Game of Thrones dizisindeki "Winter is Coming" (Kış Geliyor) repliğini hatırlatıp 2018 yılında Uludağ Ekonomi Zirvesi'nde konuşan dönemin başbakan yardımcısı Mehmet Şimşek'in uyarılarına yer vermiştim. 'Kışa hazırlık yaptınız mı?' diye sormuştum. Ancak kış çok erken ve sert şekilde kendisini hissettirmiş görünüyor. TC Merkez Bankası, dünyada enflasyon baskılarıyla birlikte faiz artırma eğilimleri varken, politika faizini 200 baz puan indirdi. Bu yetmezmiş gibi 10 ülkenin büyükelçilerinin açıklamalarından kaynaklanan bir siyasi krizin eşiğinden dönüldü. Tabii piyasalar alt üst oldu. Dolar, altın yeni zirveler gördü. TL, dolar karşısında bu yılın en kötü performans gösteren para birimlerinden biri oldu.

Peki bu durum, ihracata yarayacak mı? İhracatımız büyük bir atılım mı sergileyecek? İhracatçımız bu durumdan memnun mu? Geçen hafta EVSİD Başkanı Talha Özger'in davetlisi olarak Anadolu'da **sanayinin** kalbi olarak tanımlanabilecek bir şehirde, Kayseri'deydim. Kayseri'de Organize **Sanayi**'de ve Serbest Bölge'de iş insanları ile konuşma fırsatı buldum. Aldığım temel izlenim, onlar da bu durumdan rahatsız. Kurdaki ani hareketlerden ziyade temel beklentileri fiyat istikrarı. Yüzde 90'ın üzerinde ihracat yapan 2 binin üzerinde insanı istihdam eden bir **sanayicimiz**, "İhracat yapıyoruz ama işçilik hariç önemli girdilerimiz hepsi döviz bazında. Sattığımız malın ardından hammaddeyi yerine koymakta zorlanıyoruz" diyor.

Yine **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**'in enflasyon-kur-faiz göstergelerindeki değişimler nedeniyle geleceğe yönelik öngörü yapmakta zorlandıklarına dikkat çekmesi ve 20 yılda elde edilen kazanımlardan vazgeçilmemesi uyarısı dikkat çekiciydi. Bahçivan, yaptığı değerlendirmede Merkez Bankası'nın politikalarını da eleştirdi. İş dünyasının bu uyarılarını, ekonomi yönetiminin dikkate almasını umuyorum.

Evet, Ekonomist'in bu sayısını "Yeşil Ekonomi" konusuna ayırdık. Özel bir sayı hazırladık. Ne gibi hazırlıklar yapıldığını ya da yapılması gerektiğini iş dünyası ile birlikte masaya yatırdık. Şirketlerin bu kapsamda neler yaptığını araştırdık.

Kayseri'de de ihracat ağırlıklı iş yapan bu **sanayicilerimiz** ile "Yeşil Mutabakat" konusunu konuştuk. Anadolu da bu için farkında. Özellikle Avrupa ile iş yapan şirketler, Yeşil Mutabakat kapsamında hazırlıklarını yapıyor. Ama yeterli mi? Daha gidilecek çok yol var.

Sağlıkla kalın...

tyilmaz@ekonomist.com.tr

“Türkiye yeşil üretim üssü olabilir”

Yeni dönemde enerji ve kaynak verimliliğinin önemine vurgu yapan **Istanbul Sanayi Odası (İSO)** YKB **Erdal Bahçivan**, “İş dünyasının sürdürülebilirlik inovasyonlarının gelişimine katkı sağlaması, Türkiye’nin yeşil üretim üssü olabilmesi açısından önemli” diyor.

Yeşil ekonomiye geçiş, Türkiye iş dünyasının son dönemdeki bir numaralı gündem maddesi haline geldi. En küçüğünden en büyüğüne, özellikle ihracat yapan tüm şirketler yeni sürecin kodlarını anlamaya ve yeşil dönüşüme adapte olmaya çalışıyor. İş dünyasının yeşil dönüşüme bakışını ve şirketlerin yakın gelecekte atması gereken adımları **Istanbul Sanayi Odası (İSO)** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** ile konuştuk. Sorularımız ve aldığımız yanıtlar şöyle:

Yeşil ekonomiye geçiş ile birlikte iş yapış biçimlerinde ne tür değişiklikler olacak?

Yeşil ekonomiye geçişe **sanayi** perspektifinden baktığımızda ham maddeden ambalaj seçimine, üretim proseslerinden enerji kullanımı ve lojistiğe kadar düşük karbonlu ekonomiyi öne çıkaran kararlar almak zorunda kalacağız. Üretim ve ticarete öne çıkan başlıklar enerji ve kaynak verimliliğini artırmak olacak. Bu adımlar uzun vadede maliyeti azaltıcı etkiler yaratabileceği gibi, teknoloji ve dijitalleşme kullanımının arttığı yeni iş modellerinin oluşmasını da sağlayacak. Böylesine bir dönüşümün **sanayicimiz** için önemli bir yatırım maliyeti doğurduğu aşikar. Düşük karbonlu ekonomiye geçiş sürecinde **sanayide** inovasyon, çevre dostu teknolojiler, temiz ulaşım, enerji sektörünün karbonsuzlaşması ve yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş ile binalarda enerji verimliliği gibi konularda yapılacak yatırımlar öncelik kazanacak. Bu dönüşümde yer almamanın yaratacağı ekonomik maliyetin, katılmanın maliyetinden daha büyük olabileceği öngörülüyor. Bu noktada gerek enerji gerekse

kaynak yoğun sektörlerde önemli dönüşümlerin gerçekleşmesi kaçınılmaz olacak.

Yeşil Mutabakat ve Paris İklim Anlaşması, Türk sanayii için risk midir, fırsat mıdır?

Küresel seviyede yaşanan bu gelişmeler AB ile ilişki içinde olan ülkeleri de kaçınılmaz biçimde etkileyecek. Bu kapsamda Türkiye ekonomisi için de önemli bir pazar olan AB’deki değişimler yakından izlenmeli, olası risk ve fırsatlar süreçteki tüm paydaşlar tarafından değerlendirilmeli. AB’nin 2050 yılı karbon-nötr bir kıta olma yönündeki hedefi doğrultusunda, iklim değişikliği önümüzdeki yıllarda AB’nin **sanayi** ve ticaret politikaları da dahil tüm politikalarına nüfuz edecek. Bu noktada Avrupa Yeşil Mutabakatı, Türkiye için bir risk olduğu kadar, sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen bir dönüşümün aracı olabilecek yepyeni fırsatlar da doğuracak. İklim değişikliği ile mücadelenin üretime ve ticarete getirdiği bu yeni dönemde enerji ve kaynak verimliliğini artırmak için atılacak adımlar uzun vadede maliyeti azaltıcı etkiler yaratabileceği gibi, teknoloji ve dijitalleşme kullanımının arttığı yeni iş modellerinin oluşmasını da sağlayacak. Böylelikle **sanayicilerin** riskleri fırsata çevirmek için oluşturacağı

yeni sürdürülebilirlik stratejileri önemli hale gelecek.

İSO olarak “Yeşil Mutabakat” konusunda atacağınız adımlar nelerdir?

Istanbul Sanayi Odası olarak üretimdeki bu yeni dönemin getirdiklerinin farkında olarak 2021 yılını sürdürülebilirlik yılı ilan ettik. Bu bağlamda **sanayicilerimiz** sürece hazırlamak, sürdürülebilirlik konusunda ihtiyaç duyduğu bilgilendirmeyi yapı-

“Şirketler karbon ayak izini hesaplayabilir”

“İSO, üyesi olan **sanayiciler** için kurumsal karbon ayak izlerinin hesaplanması ve raporlanmasına dair danışman firmalardan avantajlı fiyatlarla hizmet alabilecekleri bir proje başlattı. Şirketler, kurumsal sera gazı envanterlerini hesaplatarak ardından karbon ayak izlerini azaltmaya dair adımlar atmaya başlarsa, uzun vadede hem iklim değişikliğinin etkilerini azaltmada hem de küresel ticarete rekabetçi sürdürülebilirlik yetkinliklerini korumada önemli bir süreci de başlatmış olacaklar.”

ARAM EKİN DURAN eduran@ekonomist.com.tr

bilmek için beş tema belirledik. İklim değişikliği ve sürdürülebilir **sanayi**; döngüsel ekonomi, işin geleceği, güvenli çalışma ortamı ve sürdürülebilir finans olmak üzere beş tematik alanda bugüne kadar birçok eğitim çalışması yaptık. Önümüzdeki dönemde de bu konularda etkin faaliyetlerimiz devam edecek. İlgili tüm taraflardan temsilcilerin katılımıyla hayata geçirdiğimiz "ISO Sürdürülebilirlik Platformu", sürekli güncel bilgilerle donattığımız "ISO Yeşil Blog" ve gelişmelerden düzenli bir şekilde haber etmek üzere hazırladığımız "ISO Yeşil Bülten" var. Bunların yanı sıra üyelerimize sağladığımız "Kurumsal Karbon Ayak İzi Danışmanlığı" projesi, firmalarımıza sürdürülebilirlik yolculuklarında ışık tutacak sektörel rehberler ve sürdürülebilirlik konusunda desteklediğimiz teknolojik girişim programı bu

alandaki faaliyetlerimizin bir bölümünü oluşturmaktadır. Ayrıca iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konusunda dünyanın önde gelen uzmanlarını ağırladığımız "Yeşil Gündem Sohbetleri" serimizle de **sanayicimizi** ve kamuoyunu güncel gelişmeler hakkında bilgilendirmeye çalışıyoruz.

Bu sürecin finansmanı ile ilgili ciddi bir kaynak sorunu yaşanacak gibi görünüyor. Tasarrufları zaten yetersiz olan bir ülke olarak Türkiye, bu süreci nasıl yönetmeli?

Tabii "yeşil dönüşüm" noktasında finansmanın ne kadar önemli bir faktör olacağını önümüzdeki dönemde başta ihracatçı KOBİ'lerimiz olmak üzere tüm **sanayi** sektörlerinde göreceğiz. Türkiye'nin kendi kaynakları ile tek başına bu dönüşümü yapma noktasında sıkıntı yaşayacağı açık. Kolay değil de demiyorum, mümkün değil. Burada eğer "yeşil dönüşüm" bütün dünyayı ilgilendiren bir konuya, özellikle tüm Avrupa'nın üzerine bu kadar güçlü mutabakat sağladığı bir konuya, çözümü noktasında da ülkeleri kendi finansman kaynaklarıyla tek başına bırakarak, "yeşil dönüşüm"de çözümü ülkelerden bire bir beklemek de çok adil olmayacak. Çünkü dünyayı bekleyen bir tehlike var bu nedenle konu güçlü bir iş birliği şeklinde ve her ülkenin kendine ait kaynakları ve gereksinimleri çok doğru planlanarak sektör sektör götürülmeli. Hele son gelişmelerden sonra Türkiye'nin Avrupa'nın giderek en güçlü tedarikçisi olması noktasında tüm kesimlerin hemfikir olması nedeniyle Avrupa'nın Türkiye ile ilgili değerlendirmeyi çok daha farklı yapması gerektirdiği inancındayım.

Türkiye'nin kendi bölgesinde yakın coğrafyada bir "yeşil üretim üssü" olması mümkün mü?

İklim değişikliğinin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutunu birlikte değerlendirilmesi gerekiyor. Türkiye'nin en önemli ticaret partnerlerinden birinin Avrupa olduğu düşünüldüğünde, yeşil dönüşüm sürecine ne derece hızla uyum sağlanabildiği iklim kriziyle mücadeledeki başarımızı da şekillendirecek. Bu süreçte iş dünyası için enerji verimliliğini, yenilenebilir enerjiyi ve temiz yakıtları artırmaya yönelik adımlar ön plana çıkıyor. Bu doğrultuda iş dünyasının çevreci sürdürülebilirlik inovasyonlarının gelişimine katkı sağlaması, dönüşümü hızlandıracak uygun teknolojileri kullanması Türkiye'nin "yeşil üretim üssü" olabilmesi açısından da önemli. Yaşanacak sürecin; adil geçişi ve paydaş katılımını önceliklendiren, şeffaf bir süreç olması oldukça önemli. Bunun için karar alıcılar ile iş dünyası iş birliği içinde çalışmalı, süreç yönetimi etkin bir şekilde gerçekleştirilmeli.

PARA | HABER

Faiz indirimi sırası özel bankalarda

Merkez Bankası'nın faiz indirimine kamu bankalarının destek vermesi, iş dünyasını memnun etti. Konuttan mobilyaya, otomotivden züccaciyeye birçok sektörde olumlu yansımalar bekleniyor. İş insanları, kamu bankalarının ardından özel bankaların da faiz indirmesini bekliyor...

RAHİME BAŞ UÇAR

rahime.bas@paradergi.com.tr

MERKEZ Bankası'nın politika faizini 200 baz puan indirmesi üzerine kamu bankaları da harekete geçti. Ziraat Bankası, Vakıfbank ve Halkbank, geçen hafta, kredi faiz oranlarında ürün ve vade yapısına göre 200 baz puan indirim yapacaklarını açıkladılar. Alınan son karara göre, kamu bankaları konut kredileri faiz oranlarında 1 milyon TL altı tutarlarda yüzde 1.29, 1 milyon TL üzerindeki tutarlarda yüzde 1.34 faiz uygulayacak. Söz konusu indirim, kamu bankalarının kredi faizlerini içeriyor. Mevduat faizleriyle ilgili haberimizi, ilerleyen sayfalardaki 'Finans' bölümünde okuyabilirsiniz. Kamu bankalarının kredi faiz indirim kararı, iş dünyasını memnun etti. İş insanları özel bankaların da faiz indirim kervanına katılmasını beklerken ihracatçılar, Eximbank desteklerinin daha da artırılmasını talep ediyor.

"İSTIKRARDAN YANAYIZ"

Kayseri Sanayi Odası (KAYSO) Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Büyüksimitçi, "Tüm dünyada olduğu gibi bizde de hammadde, lojistik ve emtia fiyatlarında artışlar yaşanıyor. Tabii ki düşük faizli ortamlarda yatırım yapmak daha kolay" diyor. Merkez Bankası'nın faiz kararı sonrası hem uzun vadeli faizlerde hem de döviz kurlarında ciddi artışlar yaşandığına dikkat çeken Büyüksimitçi, şöyle konuşuyor:

"Sanayiciler olarak her zaman istikrardan yanayız. Dünyada olduğu gibi bizde de hammadde, lojistik ve emtia fiyatlarında artış yaşanıyor. Zor ve bir o kadar da dikkatli olmamız gereken bir dönemden geçiyoruz. Devlet bankaları faizleri düşüreceklerini açıkladı; özel bankalar da bu karara destek verecek gibi görünüyor. Eximbank'ın da bu konuda ihracatçılarımızı desteklemesini bekliyoruz. Biz ülkemizin geleceğine de üretimin gücüne de inanıyoruz. Nasıl pandemi döneminde ülkemizi büyütüsek şimdi de üretmek büyüteceğimize inanıyoruz."

"YÜKSEK FAİZLE BÜYÜYEMEZİZ"

Yüksek faiz ortamında üretimin devamlılığının zor olduğunu belirten Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdebir, faiz indirimi kararından memnun. Küresel enflasyon artış eğiliminin söz konusu olduğu bir ortamda, yüksek faiz ile ekonomik faaliyetleri

Mehmet Büyüksimitçi

Nurettin Özdebir

sürdürmenin anlamlı olmadığını dile getiren Özdebir, Merkez Bankası'nın faiz indirim kararını yerinde bulduklarını belirtiyor. Faiz indirimiyle oluşacak parasal genişlemenin imalat sanayine aktırılmasının önemine işaret eden Özdebir, şu değerlendirmeyi yapıyor: "İhracatta rekabet üstünlüğünü sağlayan tek faktör, kur artışları değildir. Kur ile bir yere kadar avantaj sağlarken, rekabetçi bir ihracat yapısına kavuşmak için, faktör verimliliği, üretim faktörlerinin kalitesi, doğru ve uygun sanayi politikası, yerli ara ve sermaye mali kullanımı, öngörülebilirlik ve ölçek faktörü gibi unsurlarla ancak gerçek anlamda rekabetçi bir yapıya ulaşılabiliriz."

İSO, UYARDI!

Istanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan ise faiz indiriminin ekonomideki sorunların çözümüne yetmeyeceği görüşünde. "Bugün fiyat istikrarı ve finansal istikrar konusunda yaşadığımız sorunların çözümü keşke sadece Merkez Bankası'nın faizleri indirmesi veya artırmasıyla çözülebilecek kadar basit ve kolay olsaydı" diyen Bahçivan, şu değerlendirmeleri yapıyor: "Enflasyonun yüzde 20'ler bandına yerleştiğini, politika faizinin ise son indirimlerle birlikte yüzde 16 seviyesine çekildiğini görüyoruz. Bu gelişmeler sonrasında diğer ülkelerden farklı olarak her gün döviz kurlarının yeni rekorlar kırdığına tanık oluyor ve küresel enflasyonist baskıyı çarpan etkisiyle çok daha fazla hissediyoruz. Pek çok sorunun bir arada

Erdal Bahçivan

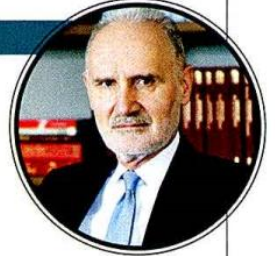

Şekip AVDAGIÇ / İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı

“Tüm bankalara yayma zamanı!”

Merkez Bankası'nın faiz indirim kararlarının kamu bankaları tarafından desteklenmesi iş dünyasının yeni yatırımlarını teşvik edecektir. Kamu bankalarının açıkladığı 200 baz puanı kadarlık faiz indirimi kredi kullanan firmaların maliyetlerini düşürecektir. Spot, taksitli, kredili mevduat gibi tüm kredi

türlerinde indirim var. Hem ticari hem de tüketici kredileri maliyetlerindeki düşüşün, pek çok sektöre olumlu yansımalarını göreceğiz. Şimdi bu indirimi, diğer tüm bankalara yayma zamanı.

yaşandığı ve belirsizliklerin arttığı bu zor dönemde, bizim normal dönemlerdeki Merkez Bankası anlayışından çok daha farklı, çok daha titiz, çok daha dikkatli bir anlayışla hareket etmemiz gerekiyor. Oysa tam tersine, Merkez Bankamızın temel amacı olan fiyat istikrarından uzaklaşıldığını görüyoruz ve bu durumun, bankanın destekleyici amacı olan finansal istikrarı da risk altına aldığına tanık oluyoruz. Her ne kadar faizlerin düşmesini hepimiz arzu etssek de diğer tarafta serbest piyasa koşullarında gerçekleşen fiyatlamalar var. Belirsizliği ortadan kaldırmadığımız, güven ve öngörülebilirliği artırmadığımız sürece düşük faizlerin olumlu etkilerinin kısa süreli olacağını, orta vadede finansal istikrar risklerinin artacağını asla unutmamalıyız.”

EV ALMANIN TAM ZAMANI!

Helmann Yapı Yönetim Kurulu Başkanı Selman Özgün, kamu bankalarının konut faizlerinde yapılan indirimin satışlara net bir şekilde olumlu yansıtacağına inanıyor. Özgün, “Bankalarca verilen konut kredilerinin ağırlıklı ortalaması geçen hafta aylık bazda yüzde 1,49'du. Şu anda kamu bankaları bu rakamı yüzde 1.29'a çekti. Yani kamu bankalarının harekete geçmesiyle faiz yükü yüzde 13.42 azalmış oldu. Faizlerin düşmesi net bir şekilde satışlara olumlu yansıtacaktır” diye konuşuyor. Özel bankaların da elini taşın altına koyup faiz indirimine gitmesi gerektiğini kaydeden Özgün, değerlendirmelerini şöyle sürdürüyor: “TÜİK'e göre inşaat maliyetindeki artış temmuzda önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 45'e dayandı. Demir ve çimento başta olmak üzere ana girdilerde çok ciddi artışlar var.

Arsa maliyetlerindeki yükselişle birlikte bu durumun konut fiyatlarına yansıtacağı düşünün vatandaşımız ev almak istiyor. Şimdi tam zamanı olduğunu düşünüyoruz. Türkiye'de güçlü konut talebinin uzun yıllar bu şekilde süreceği görüşündeyiz. Evlilikler, yeni eve çıkan gençler, kiracıların ev sahibi olması gibi etkenler, talebin de-

vam edeceğini gösteriyor. Faiz oranlarındaki her düşüş önemlidir, ancak beklentimiz bu oranların yüzde 1'in altına düşmesidir.”

FAİZ İNİYOR, HAMMADDE ÇIKIYOR

Bankaların uyguladığı faiz indiriminin ev kredilerine yansması, mobilya sektörünü de doğrudan etkiliyor. Ev satışlarıyla birlikte mobilya satışlarının da artması bekleniyor. MODOKO Başkanı Koray Çalışkan, konut satışlarına paralel olarak mobilya satışlarının da artacağını belirtiyor. Beklentileri olumlu olmasa da hammadde fiyatlarına gelen zamların sektör satışları üzerinde baskı yarattığını söyleyen Çalışkan, şunları söylüyor: “Son 8-9 aydır MDF'ye gelen zam, bizim işimizi iyice zorlamaya başladı. Yılbaşından bu yana yüzde 150 oranında zam geldi. Toptancılar artık bize bir hafta -10 gün mal veremeyeceğiz diye mesaj atmaya başladı. Üretim için şu an hammadde yok. Dövizdeki artışla paralel olmayan bir hammadde fiyat artışı var. Fırsatçılığın önüne geçmek için denetimler artmalı.”

Koray Çalışkan

DOLARA DA FREN GELMELİ

Mobilya Sanayi İş Adamları Derneği (MOBSAD) Başkanı Nuri Gürçan, kredi faizlerindeki indirimlerin mobilyada iç pazar satışlarını harekete geçireceğini söylüyor. Buna karşın faiz indirimiyle birlikte gerçekleşen doların artışının ihracatçıyı zor durumda bıraktığını vurgulayan Gürçan, “İhracatçıların hiçbirini yükselen döviz kurundan değil, dövizin istikrarlı olmasından yanadır. Çünkü biz ne yazık ki birçok hammaddede üretici bir ülke değil, yurt dışından alım yapan bir ülkeyiz. Durum böyle olunca döviz kurundaki hareketlilik, maliyetlerde dengesizlik oluşturuyor. İlk etapta yükseliş ülkeye döviz girdisi

Nuri Gürçan

Ahmet GÜLEÇ / Mobilya Dernekleri Federasyonu (MOSFED) Başkanı

“KOBİ'lerin finansmana erişimi desteklensin”

Reel sektör açısından bakıldığında faizlerin düşmesi her zaman önemli, ancak dövizdeki istikrarsız ortam üretim maliyetlerini etkiliyor. Bu durumda hem uzun vadeli kredi sağlama hem de ithalata dayalı bazı üretim sektörleri açısından bir tedirginlik oluyor. Tam bu noktada özellikle KOBİ düzeyindeki üreticilerimizin artan temel finansmana erişim ihtiyaçlarının desteklenmesi, son derece önemli bir hal alacaktır. Faiz indirimi bu açıdan önemli bir tedbir olacak. Ancak bu dönemde mobilya üreticileri gibi tüm

sanayi temsilcilerinin finansmana erişimi kolaylaştırılmalıdır. Türkiye mobilya sektörü olarak şu an 10 milyar dolar olan üretim kapasitemizi 25 milyar dolara çıkarmayı hedefliyoruz. Bu sürecin sağlıklı ve istikrarlı bir şekilde ilerlemesini istiyoruz, dolayısıyla istikrarlı bir kur taraftarıyız. Söylenenin aksine kur yükseldikçe ihracatımız artmıyor. Değerinde bir kur bizi tatmin ediyor.

PARA HABER

Nazmi DURBAKAYIM / İstanbul İnşaatçılar Derneği (İNDER) Yönetim Kurulu Başkanı

"Konutta özel bir kampanya başlatılmalı"

Kamu bankalarının konut kredilerinde yaptığı indirim piyasaya yansımalarının geçmişte olduğu gibi bu dönemde de çok olumlu olacağını düşünüyorum. Faiz indiriminin ilk etapta özellikle ikinci el konutlarda yeni bir alım dalgasına yol açacağını bekliyoruz. Gerek dövizde gerçekleşecek kar satışları, gerekse faiz indiriminin sağladığı avantaj yatırım amaçlı satışlarda artış sağlayacaktır. Faiz indiriminin birinci el konutlara yansımaları için özel bir kampanya gerekli. Geçen sene olduğu gibi kamu bankaları ve Emlak Konut önderliğinde ve sadece birinci el konutları kapsayan faiz kampanyası, ekonominin dinamosu olan gayrimenkul sektörü için yeni bir

can suyu olacaktır. Söz konusu kampanya faizinin, geçen seneki gibi yüzde 0.64 seviyelerinde olmasını beklemiyoruz ama aylık bazda yüzde 0.99'un altında olması ve kampanya süresinin ise en az bir yıl olmasının süreklilik açısından daha verimli olacağını düşünülüyor. Birçok inşaat firması da bu girişime olumlu destek verecektir. Firmaların da bir miktar faizi sübvansane etmesi, oranı yüzde 0.80'lere kadar çekebilir. Ayrıca faiz indirimleri sadece kamu bankalarıyla sınırlı olmamalı, özel bankalar da taşın altına elini koymalıdır.

olarak görünse de uzun vadede maliyetlerde sıkıntı çıkarmaktadır" değerlendirmesini yapıyor.

Turgay Terzi

"SATIŞLARI ARTIRILABİLİR"

Art Design Yönetim Kurulu Başkanı Turgay Terzi, iç piyasada mobilya satışlarında son aylarda yaşanan daralmanın faiz indirimlerinin olumlu katkısıyla aşılabileceği görüşünde. Konut satışlarındaki artışın mobilya satışlarını doğrudan etkileyeceğini belirten Terzi, "Bankaların yapmış olduğu faiz indirimi kararı konut satışlarını destekleyici bir adım oldu. Bildiğiniz üzere yakın bir zamanda yapılan faiz indirimlerinin konut satışlarını nasıl artırdığına şahit olmuştuk. Bu etkinin satışlara yine yansıtılacağını düşünüyoruz. Birkaç aydır iç piyasada yaşadığımız daralmayı bu şekilde daha rahat aşabileceğimizi düşünüyoruz" diyor.

"FIRSATI DEĞERLENDİRELİM"

Züccaciyeciler Derneği (ZÜCDER) Başkanı Mesut Öksüz, kredi maliyetlerindeki düşüşün en kısa zamanda piyasaya yansımalarını beklediklerini söylüyor. Züccaciye ihracatının 9 ayda 4.5 milyar dolara çıktığını ve Avrupa'ya satışların hızla arttığını belirten Öksüz, "Yaşanan konteyner krizi nedeniyle Avrupa'da Çin'den önemli bir pay almaya başladık. Satışımızın yüzde 52'sini Avrupa'ya gerçekleştiriyoruz. Bu oranlar yıl sonu itibarıyla yüzde 60'lara çıkacaktır. Bu fırsatı değerlendirmeliyiz" diyor. Yatırım yapmak isteyen sanayicinin bir an önce düşük maliyetli krediye ulaşabilmesinin sağlanması gerektiğini vurgulayan Öksüz, sözlerini şöyle sürdürüyor: "Yatırım yapmamız ve yeni ekipmanlar almak için kimsenin cebinde para yok. Kredilerde de maliyetler çok yüksek. İki puanlık düşme gerçekleşti ama bunun piyasaya yansımaları zaman alıyor. Dünya pazarının şekillendiği bu dönemde sanayicinin eline bütün imkanları verme-

Mesut Öksüz

miz gerekiyor. Şimdi verilecek desteğin 10 katı daha sonra verilse belki bu etkiyi yapmaz. Bu fırsatı değerlendirmeliyiz."

Kurdan kaynaklı fiyat artışı, hammadde ve lojistik maliyetlerinin artması araç fiyatlarını etkisine de otomotivde talep devam ediyor. 1 ila 3 ay arasında bekleme süreleriyle araç satın almaya çalışan müşteriler ikinci ele de ilgi gösteriyor. Faizlerin düşmesiyle birlikte kredi maliyetlerinin azalmasını talebe olumlu yansımaları bekleyen Otomotiv Yetkili Satıcıları Derneği (OYDER) Yönetim Kurulu Başkanı Turgay Mersin, tüm bankaların faizlerde indirim gitmesi gerektiğini vurguluyor. Mersin, "Finans kuruluşları, bu indirimi tabelaya yansıtırsa bunun otomotiv sektörünü olumlu etkileyeceğini düşünüyoruz. Bazen Merkez Bankası'nın faizi düşürmesi bir şey ifade etmiyor. Bankalar faizi düşürüyor. Eğer faiz düşüşünü yansıtırlarsa bunun otomotiv sektörü ve diğer sektörlerle de olumlu olarak yansıtılacağına OYDER olarak inanıyoruz" değerlendirilmesinde bulunuyor.

Turgay Mersin

"FAİZ KADAR DÖVİZ DE ÖNEMLİ"

Çip krizine rağmen otomotiv sektöründe satışların iyi gittiğini söyleyen Erin Motor Genel Müdürü Ersin Şahin, faizin düşmesi kadar kurların öngörülebilir olmasının da önemli olduğunu kaydediyor. Şahin, görüşlerini şöyle özetliyor: "Bir otomobil satışı, iki yan sanayi satışına denk geliyor. Yan sanayi satışı, yüzde 30'lardan yüzde 40'lara geldi. Bu sene yan sanayi satışları yüzde 50'leri zorlayacak gibi. Tüm bunlara rağmen ihracatçı dövizle ezilmemeli ve öngörülebilir artış olmalı. Türk Lirası'nın gereğinden fazla değerlenmesi de doğru değil. Dövizin artışıyla birlikte bankaların yapmış olduğu faiz indirimleriyle yatırımın desteklenmediğini düşünüyorum ama finansman maliyetlerini yönetebilmemiz için doların belirli miktarlarda artışı doğru olacaktır."

Ersin Şahin

Orhan AYDIN / Anadolu Aslanları İşadamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı

"Faizi tek hanelere çekmeliyiz"

Türkiye'nin sağlam temeller üzerinde büyüebilmesi ve yarınlara güvence altına alınabilmesi için yatırım ortamının iyileştirilmesi gerekiyor. Yarınlar güçlü bir ekonomi ile girmek istiyorsak faiz musibetinden kurtulmalıyız. Covid-19 süreci ile birlikte birçok ülke ekonomisi büyük sarsıntılar yaşadı. Bu süreçte üretime dayalı ekonomisi olmayan ülkelerin borç batağına itildiğini gördük. Yatırım ve üretim, ekonomilerin olmazsa olmazıdır. Paradan para kazanmak, bizi yarınlarımıza taşıyacak. Bizleri ancak yatırım ve üretim yarınlarımıza

taşıyabilir. Merkez Bankası faiz indirimi kararıyla yatırım ortamını desteklediğini belirtmiş oldu. Bu bağlamda üretim ve yatırımın desteklenmesi için ivedi bir şekilde öncelikle faizi tek hanelere çekmeli, ardından bu faiz musibetini tamamen ortadan kaldırmalıyız. Aksi takdirde bu faiz giyotini sürekli başımızın üzerinde dönüp duracak.

